

Teemu Männistö

LAPSI, AIKUINEN JA KITARA: KOLME ERI MAAILMAA.

- Miten opettaa kitaraa alle kouluikäisille lapsille?

Opinnäytetyö

KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU

Musiikin koulutusohjelma

Toukokuu 2011

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Hyvinvoinnin ja kulttuurin yksikkö	Aika Toukokuu 2011	Tekijä/tekijät Teemu Männistö
Koulutusohjelma Musiikin koulutusohjelma		
Työn nimi Lapsi, aikuinen ja kitara: kolme eri maailmaa. – Miten opettaa kitaraa alle kouluikäisille lapsille?		
Työn ohjaaja Kirsti Rasehorn	Sivumäärä 23 + liitteet	
Työelämäohjaaja		
<p>Opinnäytetyönäni suunnittelin akustisen kitaran alkeisopetukseen oman opetusmetodin ja siihen soveltuvaa opetusmateriaalia. Menetelmäni on tarkoitettu alle kouluikäisille lapsille. Opinnäytetyöni kuvaa oman opetusfilosofiani ja – menetelmäni kuten myös opetusmateriaalini syntyprosessia ja varsinkin lopputulosta. Se selvittää menetelmäni eri vaiheiden tavoitteita ja myös ajatuksiani instrumenttiopetuksen tärkeistä asioista.</p> <p>Iso osa opinnäytetyöprosessista koostuu haastattelututkimuksesta kitaransoiton opettajille. Haastattelin kuutta arvostettua ja erityyppistä kitarapedagogia selvittääkseni kitaran alkeisopetuksen nykytilaa ja toimivia käytänteitä. Tutkimusmenetelmänä käytin teemahaastattelua sekä sähköpostikyselyä.</p> <p>Opinnäytetyöni tuloksena syntyi uusi kitaransoiton alkeisopetusmenetelmä, joka mahdollistaa mielekkään ja innostavan kitaraharrastuksen alle kouluikäisille lapsille. Tässä visuaalisuutta ja luovuutta korostavassa metodissa kitarankaulassa käytetään tavallisuudesta poiketen väritäpliä ja nuottikuva väritetään niiden mukaan. Konkreettisen ja havainnollisen merkintätavan vuoksi nuoteista soittaminen onnistuu vasta-alkajaltakin helposti. Onnistumisen kokemuksiin päästään siten jo varhain.</p>		

Asiasanat

Alkeisopetus, alle kouluikäiset lapset, instrumenttipedagogiikka, kitara, oppimateriaali, soittaminen, teemahaastattelu

ABSTRACT

CENTRAL OSTROBOTHNIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES	Date May 2011	Author Teemu Männistö
Degree programme Music		
Name of thesis A Child an adult and aguitar: three different worlds. – How to teach guitar to children of pre-school age?		
Instructor Kirsti Rasehorn		Pages 23 + appendixes
Supervisor		
<p>In this bachelor's thesis project, a training method and materials were designed for the acoustic guitar. The new method is intended for pre-school age children. The bachelor thesis describes the process of creating the teaching philosophy, methods, teaching materials and, in particular the results of the works. It explains the goals of the different steps of the method as well as the researcher's thoughts about important things in instrument education.</p> <p>A Major part of the thesis process is about the interviews of guitar teachers. Six highly appreciated and different types of guitar pedagogues were interviewed to find out about the current status of an elementary teaching of the guitar and about teaching practice in this field. The focused interview and e-mail communication were used as research method.</p> <p>The result of the bachelor thesis is a new elementary guitar teaching method, which enables a meaningful and inspiring guitar study of the guitar for children of pre-school age. In this method that emphasizes visibility and creativity, colored dots are used on the fret board of the guitar unlike in the common method, and the scores are also colored according to the dots. Because of the concrete and illustrating way of notation, playing can be achieved also by the beginner. Thus experiences of success can be reached very early.</p>		

Key words

Elementary teaching, children of pre-school age, instrument pedagogy, guitar, educational resources, musical performance, focused interview

LAPSI, AIKUINEN JA KITARA: KOLME ERI MAAILMAA.

- Miten opettaa kitaraa alle kouluikäisille lapsille?

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 KITARANSOITON ALKEISOPETUS JA -MATERIAALIT	3
2.1 Alkeisoppaista yleisesti	3
2.2 Pedagogiset vaatimukset kitaran opetuksessa	4
2.3 Alle kouluikäisen lapsen musiikillinen kehitys	5
3 NÄKEMYKSENI KITARANSOITON PEDAGOGIIKASTA	7
3.1 Opetusfilosofiani	7
3.2 Musiikin merkitys lapselle	7
3.3 Miten lapsi oppii?	8
3.4 Onnistuminen	9
4 OMA OPETUSMATERIAALINI	10
4.1 Näin aloitan	10
4.2 Näin jatketaan	11
4.3 Näihin pyritään	13
4.4 Myös näitä opetellaan	14
5 HAASTATTELUTUTKIMUS KITARANSOITON OPETTAJILLE	15
5.1 Teemahaastattelu	15
5.2 Haastateltavat	15
5.3 Haastattelutulokset	16
5.3.1 Opetuksen lähtökohdat	17
5.3.2 Opetuksen eteneminen	17
5.3.3 Opettajan rooli	18
5.3.4 Käytetyt materiaalit	19
6 YHTEENVETO	21
LÄHTEET	23
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyönäni lähdin kehittämään omaa opetusmetodia ja opetusmateriaalia, joka sopisi kitaransoiton opetukseen alle kouluikäisille lapsille. Opiskelen Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulussa Hyvinvoinnin ja kulttuurin yksikössä. Opintojeni alussa koin omien aloittavien harjoitusoppilaiden opettamisen erittäin haasteellisena ja hankalana tehtävänä. En löytänyt sopivaa materiaalia, enkä ollut oikein varma, kuinka pienten oppilaiden kanssa ylipäätään toimitaan. Päätin tehdä kunnon sukelluksen aiheeseen ja ottaa selvää, miten oikein opetan lapsia kitaran alkeisoppilaina.

Mielestäni valmiita kitaraoppaita oli hankala käyttää, koska oppilaani olivat eritasoisia soittotaidoiltaan sekä oppimiskyvyiltään. Halusin, että opetusmateriaali vastaisi jokaisen oppilaan tarpeita, ja koska tarpeita oli monta erilaista, päätin säveltää omaa materiaalia. Samalla sain idean oman kitaraoppikirjan julkaisemisesta, mutta päätin kuitenkin jättää sen toistaiseksi vielä hautumaan. Julkaisuprosessi olisi muutenkin paisuttanut opinnäytetyötäni liian suureksi.

Rajasin aiheita niin, että se koskee vain alle kouluikäisiä lapsia ja kitaransoiton opettamista heille. Näiden muutosten jälkeen työmäärä vaikutti huomattavasti hallittavammalta, ja pystyin keskittymään alkeisopetukseen paremmin. Viimeisen vuoden aikana olen opettanut aktiivisesti viittä alkeisoppilasta, joista nuorin oli aloittaessaan 5-vuotias ja vanhin noin 40. 5- ja 7-vuotiaalla oppilaalla olen kokeillut metodini toimivuutta ja materiaalini mielekkyyttä.

Opinnäytetyöni on ollut pitkälinen tutkimus- ja kehittelytyön prosessi. Se peilaa ajatuksiani kitarapedagogiikasta ja siinä käytettävästä oppimateriaalista yleensä. Opinnäytetyö on ollut minulle opettajana kasvamisen prosessi. Työ sisältää itse säveltämäni opetusmateriaalia, sekä selvityksen opetusmetodistani sen käytännöstä ja tavoitteista. Mukana on myös tutkimustuloksia, jotka keräsin haastattelemalla kuutta erilaista kitaraopettajaa. Päädyin haastattelemaan näitä arvostettuja kitarapedagogeja, koska aiempaa tutkimustietoa kitaran alkeisopetuksesta ei juuri ole. Menetelmänä käytin

teemahaastattelua, sekä sähköpostikyselyä.

2 KITARANSOITON ALKEISOPETUS JA -MATERIAALIT

2.1 Alkeisoppaista yleisesti

Opetusmateriaalia etsiessäni kävin läpi muutamia alkeissoitto-oppaita kitaralle ja muille instrumenteille. Ensimmäinen havaintoni oli, että kitaraoppikirjoja on olemassa valtavat määrät, mutta harvat niistä soveltuvat lasten opetukseen. Ne muutamit kitaraopukset, jotka selvästi ovat suunnattuja lapsille, ovat peräisin 70- ja 80-luvuilta ja näin ollen niiden ulkoasu on auttamatta vanhahtava. Tästä voisi päätellä, että kitara ei ole kovinkaan monen soitto-oppaantekijän mielestä hyvä alkeissoitin lapselle.

Monet kitaransoiton alkeisoppaat ovat mielestäni ahdettu liian täyteen informaatiota. Tekijät ovat ilmeisesti halunneet tehdä kirjastaan sekä kattavan tietopaketin että hyvän ensimmäisen soittokirjan. Liian paljon informaatiota sisältävä alkeisopas on sekava ulkoasultaan, eikä mielestäni palvele ainakaan lapsia, jotka haluavat oppia soittamaan kitaraa.

Toiset alkeiskirjoiksi tarkoitetut oppaat ovat materiaaaliltaan tylsiä: ne sisältävät pelkästään tekniikkaharjoitteita, joilla ei ole kovinkaan suurta musiikillista merkitystä, tai sitten pelkkiä soituharjoituksia ilman melodiaa. Mielestäni sellaiset harjoitukset eivät ole erityisen motivoivia, vaikka niissä esitelty asia on tärkeä ja harjoittelemisen arvoinen.

Hyviä asioita, joita huomasin kitaraoppaita selatessani, ovat järkevä eteneminen ja selkeys. Aloitetaan helposta ja siirrytään sivu sivulta vaikeampiin kappaleisiin. Tietty loogisuus täytyy oppaissa ilmetä: opetellaanko yhden soittovihkon aikana esimerkiksi sävelkerrallaan joku asteikko, vai edetäänkö yhdellä kielellä sormi kerrallaan, kunnes kaikki sormet osaavat painaa kieltä oikeasta kohtaa? Vivo-sarjan kitara-kirja (Tharmaratnam & Wilkus 2010) on mainio esimerkki erinomaisesti suunnitellusta ja lapset huomioon ottavasta kitaraopuksesta.

Muille instrumenteille löytyy paljon lapsille suunnattuja soitto-oppaita, esimerkiksi

kanteleelle ja pianolle tehtyjä materiaaleja. Kantele onkin havainnollinen ja looginen soitin, joka soveltuu mainiosti musiikin alkeisopetukseen. Pienkanteleoppaissa on mielestäni parasta se, että lapsi pääsee nopeasti soittamaan oikeita kappaleita, koska itse instrumentin hallinta ei ole kovin hankalaa.

Piano on niin yleinen soitin, että sille on tehty paljon oppikirjoja eri tasoisille soittajille. Myös alkeiskirjoja löytyy monta. Yksi mainitsemisen arvoinen on Pianokoulu Musikatti (Kaihola & Kimanen 2002), joka sisältää pieniä kappaleita, joita pieni piano-oppilas pääsee heti ensimmäisellä tunnilla soittamaan. Kappaleisiin on sisällytetty erilaisten tekniikoiden harjoitteita, mutta ne ovat silti ihan oikeita kappaleita. Soitto-oppaan ulkoasu on todella hieno ja se kertoo heti kenelle opas on suunnattu. Musikatti-kokonaisuuteen kuuluu alkeisohjelmistovihon lisäksi cd-rom-levy, joka sisältää soittokappaleisiin liittyviä musiikkipelejä sekä kappaleiden esityksiä videoina. Musikatti on suunnattu 5-11-vuotiaille lapsille.

2.2 Pedagogiset vaatimukset kitaran opetuksessa

Tärkein asia on sopiva vaikeustaso: ensimmäisten soittovihkojen ja oppaiden tulee olla juuri sopivan helppoja, jolloin soittoa harjoittelemaan ryhtynyt henkilö onnistuu pienen harjoittelun jälkeen soittamaan harjoituksen, etydin tai kappaleen niin kuin se on tarkoitettu. Onnistuminen synnyttää motivaation harjoitella lisää. Soitettavat kappaleet voivat vähä vähältä vaikeutua oppaan tai soittovihkon edetessä, jolloin vihkoa läpikäyvä henkilö todennäköisesti kehittyy soittajana.

Soittoteknisesti oppaan pitää edetä järkevästi. Aloitetaan pienestä ja helposta, ja pikkuhiljaa siirytään motorisesti haastavampiin harjoituksiin. Käsien koordinaatiokyky on tärkeä harjoittamisen kohde, jotta kitaristin molemmat kädet oppisivat toimimaan yhteen. Soittoasento on myös yksi avainasemassa oleva tekijä, sillä huono soittoasento voi johtaa - etenkin pienen oppilaan kohdalla - siihen, että otelautakäden asento muuttuu niin, että puristusvoima ei enää riitä kielten painamiseen otelaudalta.

Ei sovi myöskään unohtaa, että kuuntelu on musiikin keskeisimpiä funktioita, jolloin alkeiskappaleidenkin pitäisi kuulostaa joltain. Musiikillisesti alkeiskappaleissa pitäisi olla selkeät melodiat, joista on helppo erottaa fraasit. Musiikin teorian perusasioita kuten nuottien aika-arvot, asteikot, kolmisoinnut, peruspulssi sekä duuri- ja mollisävyt on hyvä tuoda esille heti alkeisoppimateriaalissa, sillä niihin asioihin rakentuu hyvin paljon muita elementtejä musiikin maailmassa.

Alkeismateriaalin visuaalinen selkeys on myös yksi perusvaatimuksista. Sekavaa kirjaa on hankala lähestyä. Musiikin merkintätapa pitää olla selkeä. Materiaalin tulee olla yhtä lailla havainnollinen sekä loogisesti etenevä. Mikäli opas on suunnattu lapsille, tulee sen olla ulkoasultaan ja sisällöltään lapsenmielinen; kuvitus sekä kappaleiden aiheet eivät saa olla liian aikuismaisia.

2.3 Alle kouluikäisen lapsen musiikillinen kehitys

Kari Ahosen mukaan lapsille on erityisen luonteenomaista mallikäyttäytymisen toistaminen, imitaatio. Lapsen mallioppiminen rajoittuu kehityksen ensimmäisinä vuosina välittömään imitaatioon, mutta kognitiivisten taitojen kehittyessä lisääntyy kapasiteetti opitun käyttäytymisen viivästyttämiseen.” (Ahonen 2004, 148.) Soitinopetuksessa onkin hyvin yleistä mestari – oppipoika -asetelma etenkin alkeisopetuksessa. Tätä asetelmaa tosin pidetään vanhanaikaisena.

Viidentenä ja kuudentena ikävuotenaan lapsen motoriikka ja kieli saavuttavat lähes lopullisen tasonsa. Silloin on tärkeää, että lapsi ohjataan oppimaan ja pysymään motivoituneena. (Hongisto-Åberg, Lindeberg-Piiroinen & Mäkinen 1993, 48.) On tärkeä, että ensikokemus soittamisesta on positiivinen ja lapsi saisi osakseen hyväksyntää. Ahonen on kanssani samaa mieltä: ”liian kriittinen tai väheksyvä ilmapiiri saattaa lannistaa pikku oppilasta siinä vaiheessa, kun hän aloittaa ensimmäiset soittotuntinsa.” (Ahonen 2004, 148)

Hongisto-Åberg & co. (1993) kertovat, että ”lapsen yleiset kehitykselliset valmiudet

vaikuttavat osaltaan siihen, millaista musiikkimateriaalia hän voi työstää parhaiten. Lapsen kielellinen kehitys mahdollistaa sanallisten ohjeiden ymmärtämisen. Hän toimii mielellään aikuisen tai ryhmän kanssa. Onnistumisen tunne on lapselle erityisen tärkeä.” (em. 1993, 48, 75.)

Hongisto-Åbergin & co. (1993) mukaan viidennellä ja kuudennella ikävuodella lapsen sointiväritaju ja musiikillinen muisti kehittyvät, hienomotoriikka ja koordinaatio saavat harjoitusta. He kertovat myös, että tuolloin lapsi hahmottaa yksinkertaisia musiikillisia muotorakenteita, sekä kykenee säilyttämään luontevasti pysyvän rytmin sykkeen. Sen lisäksi lapsi hahmottaa tasa- ja kolmijakoiset rytmit. Lapsen mielikuvitus ja luova ilmaisukyky kehittyvät musiikillisten elämysten kautta, joita hän itse tuottaa ja vastaanottaa. Yhteissoitto ja omat soolo-osuudet edistävät sosiaalista kehitystä ja itsenäisyyttä. Lapsi harjaantuu keskittymään motivoivassa soittotilanteessa. Hän kokee monipuolisia esteettisiä elämyksiä soittimien ja soittamisen kautta. (em. 1993, 78-79.)

Seitsemännellä ikävuodella lapsen musiikillinen muisti ja mielikuvitus kehittyvät, hänen improvisoidessaan ja työstäessään aikaisemmin oppimiaan lauluja. Lapsen tietoinen musiikkimaku alkaa muodostua, ja hän kykenee perustelevaan mielipiteitään kertovat Hongisto-Åberg & co. (1993) Heidän mielestään ”nuottikuvan omaksumisella ei tässä vaiheessa juuri ole merkitystä, ellei lapsi ryhdy soittamaan jotain instrumenttia. Nuottimerkinnän opetteleminen irrallisena abstraktiona saattaa romuttaa koko luovan lähestymisen musiikkiin, joka kuitenkin on ollut aikaisemman musiikkikasvatuksen kantavana ajatuksena.” (em. 1993, 82.) Yhdyn edelliseen lainaukseen, sillä mielestäni ei ole tärkeää oppiiko kuusi- tai seitsemänvuotias lapsi täydellisesti nuotit ennen kuin täyttää kahdeksan, vaan tärkeämpää on soittamaan oppiminen. Mielestäni ihanteellinen alkeisopetus olisi sellainen, jossa opittaisiin soittamaan ja nuotit tulisivat siinä sivussa tutuiksi, eikä niitä tarvitsisi erikseen opetella. Metodini tähtääkin siihen, että nuottikuvasta tulisi lapsille helpommin sisäistettävä. Mustavalkoinen nuottikuva tai tabulatuuri on peräisin aikuisten maailmasta. Niihin täytyy tehdä joitain muutoksia, että ne sopisivat lasten maailmaan.

3 NÄKEMYKSENI KITARANSOITON PEDAGOGIIKASTA

3.1 Opetusfilosofiani

On olemassa asioita, joita oppii vain niitä tekemällä ja soittaminen on yksi niistä. Soittotunnilla pitäisi siis päästä mahdollisimman pian soittamaan oikeita kappaleita ja tekemään musiikkia. ”Alle kouluikäisen lapsen kasvatuksen perustan muodostavat jäljittely ja esimerkki. Lapsi on ensisijaisesti toiminnallinen olento, joka oppii ja hahmottaa itse tekemällä, kokemalla ja kuvittelemalla.” (Taskinen 2004, 15.) Tälle ajatukselle perustan koko opetusfilosofiani. Miten toimin, että pieni lapsikin pääsisi ensimmäisellä soittotunnilla musiikkiin käsiksi tekemällä sitä itse?

Pyrin pitämään opetukseni lapsikeskeisenä: asiat täytyy tarjota siten, että lapsi ymmärtää ja sisäistää ne. Ensikosketusta kitaraan ja musiikin maailmaan haenkin oppilaitteni kanssa: lapselle ominaisten mielikuvien kautta. Nimenomaan leikki ja leikillisuus vapauttavat oppimisen, joka pääsee ilmenemään tällä tapaa hauskana ja luontevana oppimisvirtana puhtaan oppimistapahtuman sijaan (Karlsson 2000, 23). Lapsen ajattelua musiikin rakennuspalikoista pitää pyrkiä vahvistamaan siten, että lapsi ymmärtää asiat monella tasolla sekä havainnoi niitä eri tavoin, esimerkiksi auditiivisesti, visuaalisesti tai kinesteettisesti.

Oppilaslähtöisyys on aivan ehdoton asia, sillä soittotunnit ovat oppilaita varten, eivät opettajaa. Tärkeintä on, että oppilas oppii soittamaan. Kaikki ihmiset ovat erilaisia - myös oppijoina, ja opettajan tehtävä on keksiä, millä tavoin hän parhaiten saisi oppilaansa oppimaan.

3.2 Musiikin merkitys lapselle

Lapsille musiikki ja instrumentin soittaminen on usein pelkkä harrastus siinä missä vaikkapa jalkapallokin. Siksi on mielestäni tärkeää, että soittamisessa säilyy tietty

harrastamisen tuntu: soittotunneista ei saa missään nimessä tulla liian vakavia, vaan niihin pitäisi pystyä luomaan mukava ja turvallinen ilmapiiri, jotta lapsi tulisi niille mielellään. Ahonen on samaa mieltä kanssani todetessaan lapsen ensimmäisen opettajan olevan ratkaisevassa asemassa ilmapiirin luojana. Hyvä opettaja on ominaisuuksiltaan ja toiminnaltaan lämmin, ystävällinen, hauska ja rohkaiseva. Hänen kanssaan ja parhaimmillaan soittotunnit ovat niin nautittavia, että oppilas jopa odottaa niitä etukäteen. (Ahonen 2004, 148) Se, että lapsi oppii jotain on jo suuri asia. Kaikista oppilaista ei tarvitse koulia ammattilaisia, vaan soittamisen riemun pitäisi säilyä aina mukana – myös musiikin ammatillisessa koulutuksessa.

3.3 Miten lapsi oppii?

”Ihminen oppii silloin, kun hän on aktiivinen ja kiinnostunut opittavasta asiasta. Tämä ilmenee siten, että ihminen kysyy, pohtii, on utelias ja kokeilee yhdessä muiden kanssa. Ihmiselle syttyy ideoita, joita hän testaa ja joilla hän leikittelee. Hän miettii, väittelee ja nauraa. Oppiminen on pienestä lapsesta hauskaa, ja hän nauttii siitä.” (Karlsson 2000, 23.)

Olen havainnut, että pienet lapset oppivat kitaransoiton alkeet parhaiten opettajaa matkimalla. Aivan kuten he oppivat monet muutkin asiat. Tällöin opetuksen luonne on behavioristinen, opettaja näyttää miten tehdään ja oppilas toteuttaa asian samalla tavalla. Alkeiden opettamisen ”ydin” on siis behavioristinen, koska kitaransoitossa – ja musiikissa yleensä - on olemassa absoluuttisia asioita, jotka pitää vain opetella, esimerkiksi sävelten paikat instrumentissa. Opettajan tehtävä onkin rakentaa behavioristisen ytimen ympärille konstruktivistista kuorta. Opetus pitää suunnitella lapsen lähtökohdat huomioon ottaen. ”Opettajan ja kasvattajan käsitykset ja ennakkoasenteet vaikuttavat merkittävästi siihen, uskooko lapsi tai nuori omiin kykyihinsä, ja sitä kautta, miten hän tulee oppimaan.” (Karlsson 2000, 25).

3.4 Onnistuminen

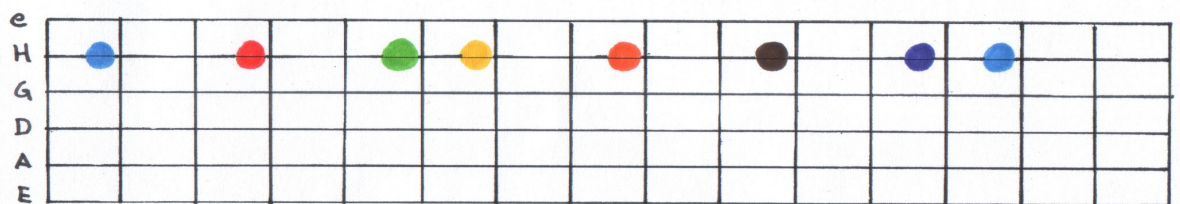
Yksi opettajan tärkeimmistä tehtävistä on synnyttää oppilaalle motivaatio. Olen huomannut onnistumisen parhaaksi motivaation tekijäksi. Lapsen onnistuminen soittotunnilla, sytyttää hänessä innostuksen ja näin hän motivoituu jatkamaan soittamista myös kotona. Onkin ensiarvoisen tärkeää, että opettaja ohjaa lapsen onnistumaan suunnittelemalla ja hankkimalla sopivan tasoista oppimateriaalia, jolloin onnistumisen tunne saavutetaan jokaisella tunnilla. Onnistumisesta ja siihen liittyvästä itsensä ylittämisestä voi syntyä flow-kokemus, niin sanottu toiminnan lumo, joka vie pienenkin soittajan kehitystä ja motivaatiota harppauksella eteenpäin. Näin saadaan aikaan mukava ilmapiiri, ja soittotunneille tuleminen on lapselle entistä mieluisampaa.

4 OMA OPETUSMATERIAALINI

4.1 Näin aloitan

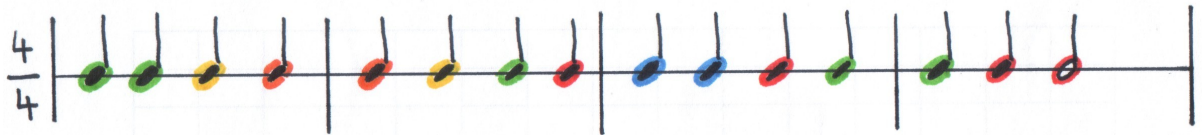
Olen kehittänyt omaa opetusmetodia käytettäväksi alle kouluikäisten lasten kanssa. Sen ikäinen lapsi - noin 4-6-vuotias - ei useimmiten osaa vielä lukea, jolloin esimerkiksi kirjainten tunnistaminen on mahdotonta ja tavallisen nuottimerkintätavan opettaminen erittäin hankalaa. Olen kehittänyt omaa, hieman Kaarlo Uusitalon (Kaikkonen & Uusitalo 2002) kuvionuottien kaltaista, musiikin merkintätapaa, joka sopisi pienille lapsille. Metodini olen suunnitellut lasten ja kitaran lähtökohdista.

Soittaminen aloitetaan yhdellä kielellä, joka on kitaran h-kieli. Otelautaan merkitään erivärisillä palloilla lineaarinen c-duuriasteikko, joka alkaa h-kielen ensimmäisestä otevälistä c²-sävelestä ja päättyy oktaavia korkeampaan c³-säveleen. Pallot sijoitetaan oteväleihin siten, että ne ovat aivan seuraavan otenauhan takana. Lapsi tähtää sormensa suoraan merkin päälle ja ennuste puhtaasti syttyvästä äänestä on erittäin hyvä.

KUVIO 1. Kitaran otelauta, johon on lisätty väritäplät. (Liite 2)

Nuotit merkitään aluksi yksiviivaiselle nuottiviivastolle. Alkuun merkitään tahtilaji ja nuotit ovat oikean näköisiä aika-arvoiltaan, mutta ne kaikki sijaitsevat samalla - viivaston ainoalla - viivalla. Nuotin väri kertoo sävelkorkeuden ja samalla sen, mistä kohtaa kitaran otelautaa kyseinen sävel löytyy. Tahdit merkitään normaalisti tahtiviivoilla ja taukomerkit ovat myös oikean näköisiä.

KUVIO 2. Yksiviivainen alkeisnuottiviivasto. (Liite 3)

Olen pyrkinyt pelkistämään nuottikuvan niin yksinkertaiseksi kuin suinkin. Tällaisen nuottikuvan kanssa voidaan opetuksessa keskittyä peruskosketuksen opetteluun sekä siihen, kuinka kitarasta saa tuotettua puhtaan äänen. Nuottien opettelu voidaan aloittaa pelkistä aika-arvoista.

Käytännössä metodini on toiminut niin, että olen tuonut soittotunnille mustalla piirretyn nuotin, jossa on valmiina kappaleen rytmi yhdelle viivalle kirjoitettuna. Oppilaani värittää itse - minun avustuksellani - nuottien päät oikean värisiksi. Kun nuotti on saanut värit, alamme etsiä samanvärisiä palloja kitaran kaulalta. Ensimmäiset kappaleet voivat olla yleisesti tunnettuja lastenlauluja, jolloin oppilas saattaa itse muistaa entuudestaan rytmin kuullessaan sävelkulun. Mikäli oppilas ei tunnista kappaletta, eikä muista rytmiä tai kappaletta on oma sävellykseni, voidaan rytmi kuitenkin helposti opetella, koska oppilas näkee suoraan nuotista, mihin oteväliin sormen täytyy mennä, jotta kappaletta tulisi esiin kitarasta. Näin voimme keskittyä perusteellisesti rytmin opetteluun, mikä on mielestäni kaiken musiikinopetuksen perusta.

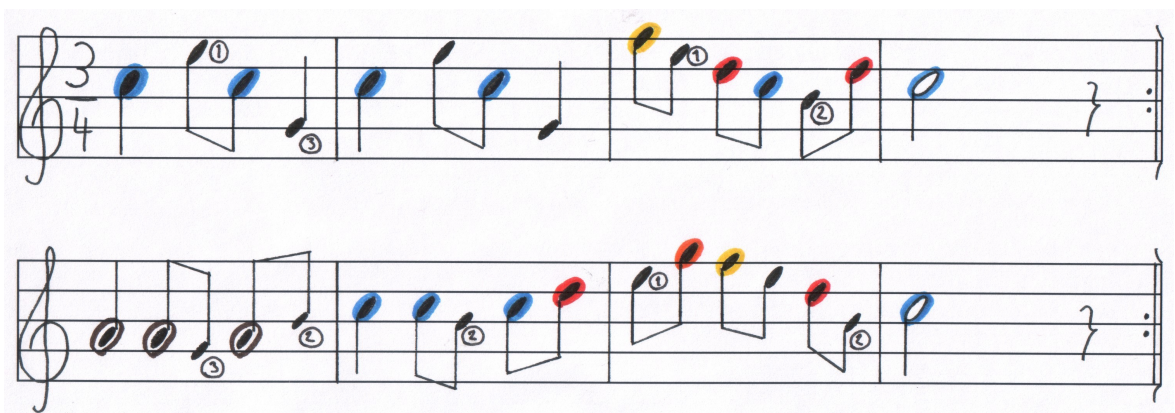
4.2 Näin jatketaan

Oppilaan saadessa voimaa otelautakäden sormiin sekä tottuessaan painamaan ja näppäilemään kitaran h-kieltä, voidaan siirtyä eteenpäin. Otetaan mukaan vieressä oleva vapaa g-kieli säestysääneksi. Tätä varten olen säveltänyt pienen valssin, jossa melodia soitetaan edelleen h-kieleltä. Nyt voidaan nuottikuva muuttaa oikealle viisiviivaiselle nuottiviivastolle, jonka avaa g-nuottiavain. Oppilas värittää edelleen nuottien päät oikeilla väreillä, mutta vapaa g-kieli jätetään mustaksi ja sen viereen voidaan merkitä ympyröity numero kolme muistuttamaan g-sävelen ”asumisesta” vapaalla kolmannella kielellä.

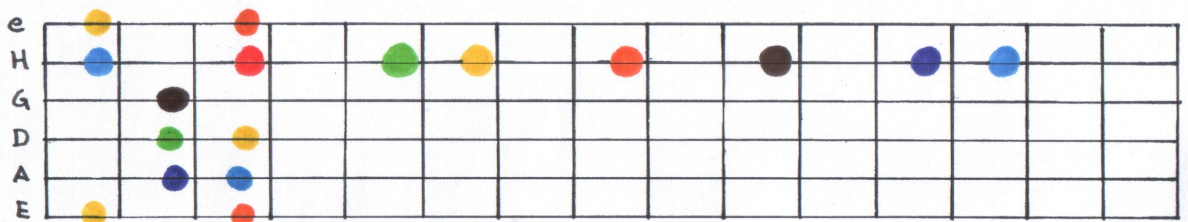
KUVIO 3. Nuottikuva valssikappaleesta. (Säv. Männistö) (Liite 4)

Seuraava askel on viereisiltä kieliltä painettujen sävelten soittaminen. Olen säveltänyt kappaleen myös tähän vaiheeseen. Nyt alamme opetella c-duuriasteikkoa pala palalta ensimmäisessä asemassa vapaat kielet mukaan lukien. Tarvittavat merkkilisäykset tehdään kitaran otelautaan, väritetään nuotti ja sitten soitetaan. Tämä vaihe on lapsille ensimmäinen iso askel metodissani. Nyt kohtaamme otelauta- ja näppäilykäden yhteisen koordinaation hankaluuden. Opettajalta vaaditaan pedagogista pelisilmää uuden aiheen opettamiseen, koska verrattuna edellisiin yhdeltä kieleltä soitettuihin kappaleisiin, on tästä lähtien uudet kappaleet niitä paljon haastavampia. Muistamme kuitenkin pitää soittamisen riemun mukana.

KUVIO 4. Nuottikuva valssista, jota soitetaan jo useammalla kielellä. (Säv. Männistö) (Liite 5)

Merkkejä lisätään oppimisen tahtiin, kunnes oppilaan kitarassa on ensimmäisen aseman c-duuriasteikon kaikki sävelet, sekä h-kielellä kulkeva lineaarinen c-duuriasteikko. Eteneminen tapahtuu siten, että kappaleiden ääniala lisääntyy yhdellä tai kahdella uudella sävelellä. Nuottikuvassa jätetään kaikki vapaat kielet värittämättä ja niiden paikat viivastolla yritetään opetella ulkoa. Tarkoitus on, että vapaista kielistä tulisi eräänlaisia ”ankkureita” nuottiviivastoon, jotka helpottaisivat lopulta nuotin lukua sekä soittamista nuoteista ilman värejä.

KUVIO 5. Kuva kitaran otelaudasta, johon on lisätty väritäplät lineaariselle c-duuriasteikolle sekä c-duuriasteikolle ensimmäisessä asemassa. (Liite 5)

Värit voidaan jättää pois sitten, kun oppilas on opettajan mielestä siihen valmis. Oppilasta valmistellaan värien pois jättämiseen opettelemalla nuottien nimiä ja niiden sijaintia kitaran otelaudalla, kun hän osaa ne ja c-duurin sormitus on lihasmuistissa, voidaan siirtyä oikeisiin nuotteihin.

4.3 Näihin pyritään

Metodini tarkoitus on mahdollistaa pientenkin lasten kitaraharrastus ja luoda heille terve sekä hyvä pohja soittoharrastuksen jatkamiseen myöhemmin oikeiden nuottien kanssa. Tavoitteeni on, että lapsi, jota opetan hänen kitaraharrastuksensa alussa, saisi helpotusta ja ”etumatkaa” myöhemmin nuottien opetteluun sekä oppisi hahmottamaan kitaran otelautaa siten, että pystyisi tulevaisuudessa ajattelemaan musiikin teoreettisia asioita luontevasti kitaran kautta. Yksi tärkeimmistä tavoitteistani on kuitenkin oppimisen ja kitaran soittamisen hauskuus. Opetuksen ja opetusmateriaalin elävöittäminen niin, että lapsi

kiinnostuu ja aktivoituu harjoittelemaan.

Konkreettisia asioita, joita haluan alkeisoppilaiden oppivan metodillani ovat lineaarinen c-duuriasteikko, c-duuriasteikko ensimmäisestä asemasta, pienten kappaleiden soittaminen ja kitaraan tottuminen.

4.4 Myös näitä opetellaan

Yhteissoitto on tärkeä osa musisointia ja mielestäni myös paras osa sitä. Tunnilla opitaan uusi melodia ja oppilas soittaa sitä minun säestykselläni. Tällöin hän vastaa melodiasta yksin ja joutuu kuuntelemaan säestystäni, mikä taas on hyvää harjoitusta samassa tempossa soittamiseen sekä vahvistaa oppilaan käsitystä melodian rytmistä. Näin vahvistuu myös oppilaan muistijälki opitusta asiasta.

Pientä lasta opettaessa on hänen muistijälkensä vahvistamisella erittäin suuri merkitys. Kuunteleminen ja musiikin nuotista seuraaminen ovat hyviä nuottien hahmottamista tukevia harjoituksia. Usein pyydän oppilaitani seuraamaan sormella tai kynällä nuottia samalla, kun itse soitan heidän läksykappalettaan.

Tunneilla pitäisi olla mahdollisimman vähän opettajan monologia musiikin teoreettisista asioista, ja mahdollisimman paljon oppilasta aktivoivaa toimintaa. Teoreettisten asioiden yhdessä kokeminen, sekä leikinomaisella tavalla niihin tutustuminen ovat hyviä menetelmiä lasten opetukseen. Oma menetelmäni onkin moniaistillinen visuaalisuuteen ja luovuuteen innostava opetusmetodi.

5 HAASTATTELUTUTKIMUS KITARANSOITON OPETTAJILLE

5.1 Teemahaastattelu

Päädyin käyttämään teemahaastattelua tiedonkeruumenetelmänä, koska tarkoitukseni oli saada tietoa kitaran opettamisen arkipäivästä ja sen haasteista pintaa syvemältä. Teemahaastattelu oli tähän tarkoitukseen sopivin tutkimustyökalu, koska siinä haastattelutilanteet ovat kuin keskustelutilanteita, jolloin on mahdollista päästä käsiksi myös syvällisiin keskusteluihin. Esimerkiksi kyselytutkimuksella saatu informaatio olisi jäänyt huomattavasti pinnallisemmaksi. Teemahaastattelun puolistrukturoitu menetelmä sopii tutkimukseeni hyvin siksi, että yksi haastattelun aspekti, haastattelun aihepiirit (teema-alueet), on kaikille sama. Näin haastattelu pystytään kohdentamaan yksityiskohtaisten kysymysten sijasta tiettyihin teemoihin, joista keskustellaan. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 47-48.)

Haastatteluni runko koostui seuraavista kysymyksistä (Liite 1):

1. Millainen on oma koulutus- ja työtaustasi?
2. Mitkä seikat ovat tärkeitä, kun opetetaan pientä oppilasta?
3. Mikä on lapsen kannaltaärkevin musiikin merkintätapa? Milloin nuotit tulisi ottaa mukaan?
4. Mitä materiaalia käytät?
5. Miten etenet?
6. Kuinka motivoit oppilaita? Mikä herättää motivaation?
7. Missä määrin opetat musiikin teoriaa soittotuntien yhteydessä?
8. Onko jotain mitä haluaisit minun tietävän tästä aihepiiristä?

5.2 Haastateltavat

Haastattelin neljää minua opettanutta kitarapedagogia. Ensimmäistä opettajaani Vesa

Teittistä Lapin musiikkiopistosta, Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulusta haastattelin Juha Yli-Kotilaa, Hannu Annalaa sekä Jukka Rajaniemeä. Nämä neljä kitaraopettajaa ovat vaikuttaneet eniten oman kitaristi- ja opettajaidentiteettini syntymiseen. Hyödynsin tässä myös omaa kokemusmaailmaani, koska tunnen nämä opettajat ja tiesin, että heillä on annettavaa tutkimukseeni. Heidän lisäksi lähetin sähköpostitse haastattelukysymyksiä kahdelle Suomessa tunnustusta saaneelle kitarapedagogille, Juan Antonio Murolle ja Fiona Tharmaratnamille. Kaikki haastateltavat vastasivat mielellään kysymyksiini.

Haastattelin siis kuutta eritaustaista ja erilaista kitarapedagogia, joiden joukossa on klassisen-, kansanmusiikin, sekä rytmimusiikin sähkökitaraopetuksen osaajia. Koulutukseltaan he ovat ammattikorkeakoulusta valmistuneita musiikkipedagogeja sekä diplomikitaristeja Sibelius-Akatemiasta. Koulutustaustan ohella on mielestäni tässä tapauksessa tärkeää myös haastateltavien työkokemus, jota haastatelluista toisilla on 5-10 vuotta ja toisilla jopa 30-40 vuotta. Heillä kaikilla on kokemusta pienten lasten opettamisesta ja siihen työhön soveltuvasta opetusmateriaalista. Mielenkiintoista oli huomata, miten erilaisia vastauksia sain, vaikka aihepiiri ja kysymykset olivat kaikille samat.

5.3 Haastattelutulokset

Haastattelukysymysteni pohjalta koostin tekstin, joka pohjaa haastateltavien litteroituihin vastauksiin. Tekstin jaoin mielestäni kitaranopettamisen kannalta tärkeisiin osa-alueisiin; opetuksen lähtökohtiin, opettajan rooliin, sekä käytettyihin materiaaleihin.

Teemahaastattelun luonteeseen kuuluen jokaisesta haastattelusta tuli eri pituinen, ja jotkut niistä sisältävät pieniä tarkentavia kysymyksiä, joita toisissa haastatteluissa ei välttämättä ole. Haastattelut olivat kestoiltaan noin 25-45 minuuttia.

5.3.1 Opetuksen lähtökohdat

Klassisen kitaran opettajat käyvät aluksi läpi soittoasentoa ja sitä, mitä se merkitsee kummankin käden toiminnan kannalta, jotta oppilas ymmärtäisi sen laajemmat yhteydet. Käsien toiminta lähtee soittoasennosta.

Sähkökitaran ja kansanmusiikkikitaran opettajat eivät kiinnitä aivan yhtä paljon huomiota soittoasentoon. Heidän mielestään oppilaalle ei saa antaa liikaa teknisiä kahlintoja soittoasennon suhteen. Lapsi löytää itse oman soittoasentonsa ja opettaja valvoo ja korjaa tarvittaessa sen verran, ettei soittoasento aiheuta fyysisiä vammoja.

Monet haastatellut opettavat kitaran soittoa nuoteista heti ensimmäisestä tunnista lähtien. ”Nuotteja ryhdytään opettelemaan helpolla tavalla”, kertoo Annala. Muro puolestaan toteaa, että ”nuotit voidaan ottaa mukaan heti, kun lapsi on valmis niitä ymmärtämään. Ennen sitä voi käyttää muita symboleja sekä pelkkää kuuloa”, (Muro). Muut yleisimmin käytetyt symbolit ovat haastatteluni mukaan tabulatuurit. Muro painottaa myös, että ”nuottien mukaan ottaminen on yksilöllinen asia, jonka opettaja arvioi. Opettajan psykologinen vaisto on tässä hyvin tärkeä.”

5.3.2 Opetus ja eteneminen

Opetusmenetelmiä näyttää olevan yhtä monta kuin on opettajiakin. Klassista kitaraa opettavat aloittavat soittoasennolla ja opettajasta riippuen joko apoyando-¹ tai tirando-näppäilyllä². Plektrasoittoa opettavat totuttelevat plektran hallintaan sekä käsienväliseen koordinaatioon. Yhteissoitto ja korvakuulolta soittaminen ovat jokaisen haastatellun mielestä tärkeitä osa-alueita ja mainitsemisen arvoisia asioita.

Nuottien rinnalla toinen kitaramusiikin merkintätapa on tabulatuuri: sähkö- ja kansanmusiikkikitaran opettajat suosivatkin sitä useammin kuin klassisen kitaran opettajat.

-
- 1 Apoyando on näppäystyyli, jossa sormi jää lepäämään viereiselle kielelle näpättyään kielen, jolta sävel soitetaan. Englanniksi apoyandosta käytetään nimitystä ”restroke”. Englanninkielistä nimeä käytetään myös plektrasoitossa.
 - 2 Tirando on näppäystyyli, jossa sormi ei kosketa viereistä kieltä, vaan liike jatkuu viereisen kielen ohi.

Esimerkiksi niin, että peruskosketuksen ja -motoriikan opetukseen käytetään tabulatuuria ja nuotit tulevat mukaan vasta sitten, kun oppilas pystyy tuottamaan kitarasta puhtaita ääniä.

Oppilaan kokonaisuutena näkeminen on yksi opetuksen peruspilareista. Opetuksen suunnitteleminen siten, että opettaja katsoo vaikkapa vuoden mittaista opetusjaksoa ja sitä, mihin siinä ajassa luulee pääsevänsä kunkin oppilaan kanssa. Yli-Kotila painottaa, että ”musiikki pitäisi muistaa pitää matkassa harjoituksissa ja kaikissa muissakin kitaratuntien aiheissa”. Muro yhtyy edelliseen muotoilemalla asian näin: ”Ensimmäisestä tunnista lähtien käytän vain materiaalia, jolla oppilas tuntee tekevänsä musiikkia”.

Musiikillisten asioiden yhdessä kokeminen soittotunnilla, sekä niiden konkretisointi ovat tärkeitä. Konkretialla vahvistetaan lapsen ajattelua heille hankalasti omaksuttavista asioista, esimerkiksi paperilla olevan nuotin ja soivan äänen yhteyden hahmottaminen. Ylipäänsä koko abstraktin nuottimerkintätavan siirtäminen lapsen tajuntaan on koettu haastavaksi.

”Soiton opiskelun eteneminen on hyvin yksilöllistä. Jokainen oppilas on yksilöllinen niin fyysisesti kuin psyykkeeltäänkin, ja opettajan pitäisi pystyä huomioimaan jokaisen oppilaan tarpeet mahdollisimman hyvin. Ryhmätunnilla yksilöllinen huomiointi on tietysti hankalampaa”, kertoo Annala.

5.3.3 Opettajan rooli

Tämä aihe kanto läpi koko haastattelun. Jokainen haastateltu vastasi opettajan näkökulmasta kysymyksiin, jolloin opettajan rooli eri opetustilanteissa nousi esiin kaikkien teema-alueiden kohdalla.

Fiona Tharmaratnamin mukaan: ”Pienten lasten opetuksessa tärkeää on tutustua oppilaaseen, kiinnostua hänen mielenkiinnon kohteista ja yhdistää tätä tietoa opetuksessa. Lapsen ja opettajan välinen vuorovaikutus ja se, että lapsi kokee ilmapiirin avoimeksi ja

turvalliseksi luovat edellytyksen mielekkäälle soittoharrastukselle.”

Opettajan tulee pystyä lukemaan oppilasta eri tilanteissa ja huomioimaan oppilaan vireystila ja vastaanottokyky tunnin aikana. Mikäli oppilas alkaa levottomaksi kesken tunnin ei opetettavaa asiaa ole esitetty tarpeeksi selkeästi. Opettajan on myös annettava positiivista palautetta. Hänen tulee rohkaista, kannustaa ja motivoida oppilasta eri tavoin.

”Motivaation aiheuttaminen oppilaalle on perustavaa laatua oleva kysymys”, toteaa Annala. Opettajan on laitettava koko oma tietotaitonsa ja persoonallisuutensa peliin. Motivaation kannalta on tärkeää, että materiaali on vaikeusasteeltaan juuri sopivaa oppilaalle, eikä läksyjen määrä ylitä oppilaan kykyjä. Sopivan tasoisella materiaalilla päästään mahdollisimman usein kiittämään ja kehuaan oppilasta hänen onnistuneesta suorituksestaan. Pitää myös huolehtia, että oppilaalle jää joka tunnin yhteydessä onnistumisen tunne.

Opettajan sanallinen ilmaisu on tärkeä. Soittotunnilla tulevan informaation pitäisi välittyä niin, että se koskettaa lapsen omaa fantasiamaailmaa. Kuinka opettaja ”myy” opetettavan asian oppilaalle. Opettajan ilmaisutavan tulisi olla lapsiystävällinen. ”Lastahan ei voi opettaa niin kuin miniatyyrikokoista aikuista.”, toteaa Annala.

5.3.4 Käytetyt materiaalit

”Alkeismateriaalin pitää olla idiomaattinen. Se ei sisällä mitään, mitä oppilas ei voi välittömästi toteuttaa. Teknisesti jotain konkreettista ja yksinkertaista asiaa ajava, ja musiikillisesti tinkimättömän laadukas. Tai sitten se voi jättää kaikki tekniset asiat käsittelemättä ja olla vain kaunis.” (Muro)

Osa opettajista käy järjestelmällisesti läpi jotain tiettyä oppikirjaa, josta yleisimmät haastattelussani esille tulleet olivat Hal Leonardin ja Bill Smithin Kitarakoulu 1-kirja (Leonard & Smith 2007) sekä Andrzej Wilkuksen ja Fiona Tharmaratnamin Vivo-Kitara (Tharmaratnam & Wilkus 2010). Kirjaa läpi käyvät opettajat antavat oppikirjojen rinnalle

myös muuta soitettavaa, esimerkiksi kitaralle sovitettuja lastenlauluja, yhteissoittomateriaalia tai erilaisia rock-riffejä.

Valmiin materiaalin käyttö on koettu opettajan suunnittelutyötä keventäväksi tekijäksi. Etenkin kansalaisopistoissa työskentelevien opettajien keskuudessa, joilla saattaa yhden työpäivän aikana olla useita kymmeniä oppilaita. He painottivat työssä jaksamisen merkitystä, näin ollen valmis oppimateriaali on suunnaton apu, koska muuten tuntien suunnittelu vie uuvuttavan paljon aikaa.

Toiset opettajat suhtautuvat opetukseen organisesti. He arvioivat oppilaidensa tarpeet yksilöllisesti. He eivät käy systemaattisesti läpi mitään oppikirjaa, vaan valikoivat niistä sopivia kappaleita. Mikäli sellaista ei löydy, kertoi osa opettajista säveltävänsä oppilaille pieniä kappaleita. Näiden opettajien alkeismateriaalivarastoon kuuluu muun muassa Muro alkeisopikirja Kitaransoiton oppimateriaalia (Muro 2011), Hal Leonardin Kitarakoulu-1-kirja sekä satunnaisia kansansävelmiä.

Vesa Teittinen kertoi opetustyyliinsä olevan Steiner-pedagogiikan vivahteita: ”Oppilailla on oma valkosivuinen vihko, johon piirrän kaiken itse nuottiviivastoista lähtien. Tällainen tyyli sopii minulle, kun piirtämiset ja muut menevät rutiinilla. Toivon, että se tuntuu oppilaistakin mukavalta, kun jokaisella on oma uniikki kitarakouluvihkonsa.”

6 YHTEENVETO

Syksystä 2010 lähtien aloin kehitellä aktiivisesti nykyistä opetusmetodiani ja siihen materiaalia. Sitä ennen asiat ja ideat kypsyivät mielessäni noin kaksi vuotta. Viimeisen vuoden aikana metodini on kehittynyt todella paljon, ja kehitystyöhön ovat vaikuttaneet kitaraopettajille tekemäni tutkimushaastattelu, yleinen lähdemateriaalin kerääminen sekä tekemäni opetustyö.

Keksittyäni vihdoinkin oman tyylin opettaa alkeiskitaraa, oli mukavaa ja rohkaisevaa havaita, että samankaltaisten kuvionuottien kehittäjä Kaarlo Uusitalo perustelee samoin perustein omaa nuotinmerkintätapaansa kuin minä omaani: ”Konkreettisen merkitsemistavan ansiosta soittaminen onnistuu välittömästi. Soittaja kokee onnistumisen iloa, syntyy into ja motivaatio harjoitteluun.” (Kaikkonen & Uusitalo 2002, 4.) Haastatteluista tehdessäni yksi haastateltavistani, kitaransoiton lehtori Hannu Annala, rohkaisi minua keksimään uusia ja toimivampia menettelytapoja vanhojen ja luutuneiden mallien tilalle.

Toisinaan epäilin kaikkea keksimääni, koska mitään samanlaista opetustyyliä en ole kitaramaailmasta löytänyt. Vertaistuen puuttuminen sai minut tuntemaan epävarmuutta. Mietin usein, että voiko kitaraa näin opettaa? Haastatteluista havaitsin sen, että lähes jokaisella kitaraopettajalla on omat yksilölliset opetusmetodinsa. Miksi ei sitten minullakin voisi olla omaa opetusmetodia ja -tyyliä?!

Valitsin haastateltavikseni ne opettajat, joilla on ollut eniten vaikutusta opettajaksi ja soittajaksi kehittymiseni kannalta. Heiltä kaikilta olen omaksunut paljon hyviä asioita kitarapedagogiikasta. Mielestäni haastatteluiden paras anti oli erilaisuus. Kaikki työskentelevät saman asian parissa, mutta jokainen eri keinoin. Sain vastauksia kysymyksiini monesta erilaisesta opettajan näkökulmasta, mikä puolestaan auttoi minua kehittämään opetusmenetelmäni.

Opetuksessani on varmasti opettajieni opetuksen piirteitä, mutta metodini on täysin uniikki. Haastateltavat ovat osaltaan vaikuttaneet metodini syntymiseen. Haastattelujen

pohjalta kehitin metodiani loogisemmin eteneväksi, selkeytin helpotetusta nuotinmerkintätavasta oikeaan nuottiin siirtymistä. Muutoksia tein myös opetustyöni ollessa käynnissä, havaitessani soittotunneilla jonkin puutteen tai tarpeen, reagoin ja kehitelin metodiani aina niihin sopiviksi.

Opetustyöni tulokset olivat hyvät. Viisivuotias oppilaani soitti yhden soittotunnin jälkeen ”Tuiki tuiki tähtösen” ulkoa ja esitti sen myöhemmin siskonsa kantelesäestyksellä. Metodillani soitettavien kappaleiden vaikeustaso pysyy riittävän alhaalla, jolloin soittamaan ryhtymisen kynnyks on myös matala. Opetustyylini ei ole tarkoitus olla aukoton ja täysin valmis tämän opinnäytetyön puitteissa, vaan aion kehittää opetusmenetelmäni edelleen. Toivon voivani tehdä tulevaisuudessa opetustyötä, jossa käyttäisin omaa menetelmäni. Työn ohella voisin tarkastella oppilaiden oppimis- ja kehittymisprosesseja, jolloin saisin laajemman otannon metodini toimivuudesta ja mahdollisista heikkouksista.

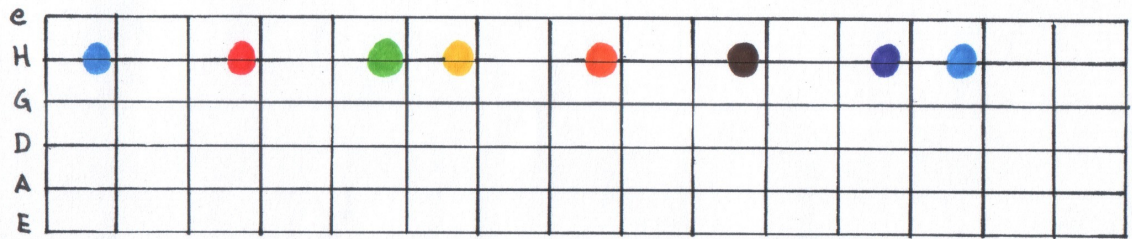
Lapsi, aikuinen ja kitara. Opetusmenetelmäni on keino, jolla olen onnistunut luomaan todella luontevaa vuorovaikutusta noiden kolmen maailman välille. Olen onnistunut myös tuomaan lapsen ja aikuisen erilaiset maailmat mielekkäästi yhteisen asian äärelle. Yhteinen, leikkisä tutkimusmatka on saanut toimivan karttapohjan, jolle on nyt hyvä ryhtyä hahmottamaan uusia seikkailuja.

LÄHTEET

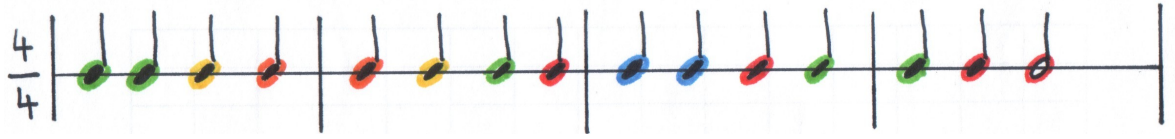
- Ahonen K. 2004. Johdatus Musiikin oppimiseen. Tampere: Tammer-Paino.
- Hirsjärvi S. & Hurme H. 2008. Tutkimushaastattelu Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus University Press.
- Hongisto-Åberg M., Lindeberg-Piironen A. & Mäkinen L. 1993. Musiikki varhaiskasvatuksessa: Hip hoi, Musisoi! Neljäs painos. Tampere: Tammer-Paino.
- Kaiholta A. & Kimanen J. 2002. Pianokoulu Musikatti. Toinen painos. Hämeenlinna: Karisto Oy.
- Karlsson L. 2003. Sadutus: avain osallistuvaan toimintakulttuuriin. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Kaikkonen M. & Uusitalo K. 2002. Kuvionuotit 2-kirja. Esa Print.
- Leonard H. & Smith B. 2007. Kitarakoulu kirja 1. Tampere: Tammer-paino Oy.
- Muro J. A. 2011. Kitaransoiton oppimateriaalia. Viides painos. Helsinki: F-Kustannus.
- Taskinen M. 2004. Steinerpedagogiikka: lapsen ehdoilla aikuisuuteen. Helsinki: Dialogia.
- Tharmaratnam F. & Wilkus A. 2010. Vivo Kitara. Otava.
- Haastattelut
- Annala Hannu, 3.12.2010, Kokkola
- Rajaniemi Jukka, 14.12.2010, Kokkola
- Yli-Kotila Juha, 5.2.2011, Kokkola
- Teittinen Vesa, 11.2.2011, Rovaniemi
- Muro Juan Antonio, 20.3.2011 sähköpostikysely
- Tharmaratnam Fiona, 27.3.2011 sähköpostikysely

Teemahaastattelun runko:

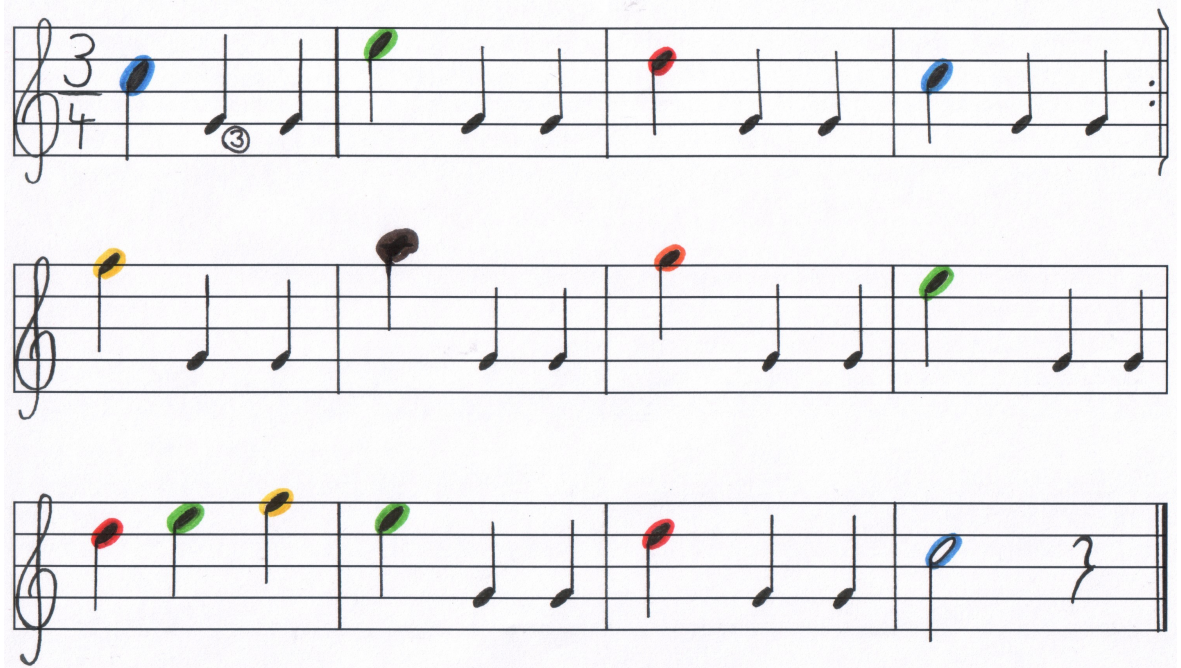
1. Millainen on oma koulutus- ja työtaustasi?
2. Mitkä seikat ovat tärkeitä, kun opetetaan pientä oppilasta?
3. Mikä on lapsen kannalta järkevin musiikin merkintätapa? Milloin nuotit tulisi ottaa mukaan?
4. Mitä materiaalia käytät?
5. Miten etenet?
6. Kuinka motivoit oppilaita? Mikä herättää motivaation?
7. Missä määrin opetat musiikin teoriaa soittotuntien yhteydessä?
8. Onko jotain mitä haluaisit minun tietävän tästä aihepiiristä?

Kuva kitaran otelaudasta, johon on lisätty väritäplät lineaariselle c-duuriasteikolle sekä c-duuriasteikolle ensimmäisessä asemassa.

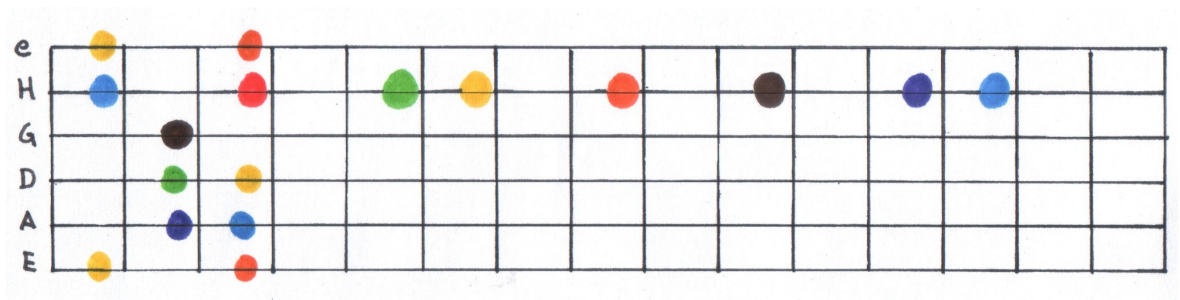
Yksiviivainen alkeisnuottiviivasto.

Nuottikuva valssikappaleesta. (Säv. Männistö)

The image shows two staves of handwritten musical notation for a waltz in 3/4 time. The top staff begins with a treble clef and a 3/4 time signature. The melody consists of quarter and eighth notes. Fingerings are indicated by circled numbers: 1 (blue), 2 (black), and 3 (black). Some notes have blue or red oval markings above them. The bottom staff continues the melody with similar note values and fingerings. The piece concludes with a double bar line and repeat dots. The notation is written in black ink on a white background.

Nuottikuva valssista, jota soitetaan jo useammalla kielellä. (Säv. Männistö)

Kuva kitaran otelaudasta, johon on lisätty väritäplät lineaariselle c-duuriasteikolle sekä c-duuriasteikolle ensimmäisessä asemassa.